

Vogelwerkgroep naar Centraal Bulgarije,

*Evert Constandse, Bert Roelofs & Bertus van den Brink**

Dit jaar gingen we naar het bergachtige binnenland van Bulgarije, om vogels te zien die we twee jaar geleden langs de Zwarte Zeekust niet konden waarnemen. Het was een zware reis. Het begon keurig volgens schema. Iedereen om half zes bij station Bussum Zuid; vandaar met de bus naar vliegveld Eindhoven; dan met Wizz Air naar Sofia, waar we rond één uur lokale tijd aankwamen. Vanaf twee uur gingen we met zes minibusjes op pad. Een tocht van ruim driehonderd kilometer naar Harmanli waar we drie dagen bleven.

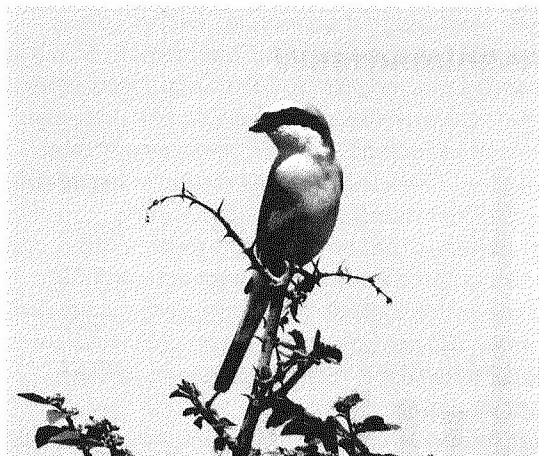
Verblijf

Bulgarije is ruim drie keer zo groot als Nederland en heeft zeven miljoen inwoners, waarvan er vier miljoen in de grote steden wonen; dat is - zeker voor onze begrippen - dunbevolkt. Als je over Bulgarije heen vliegt zie je het landschap dat voornamelijk bergachtig is met bossen en minder dicht begroeide dalen. Steden, dorpen of wegen zie je nauwelijks, maar op de grond blijkt dat er boerengehuchten zijn met de traditionele ooievaarsnesten met Spaanse en huismussen als onderhuurders. Deze nederzettingen zijn met elkaar verbonden door smalle weggetjes, maar dan van de categorie 'onverhard'. Ruim vijftienhonderd kilometer hebben we kuilen, keien en kiezels getrotseerd. Als je een week op excursie gaat, kun je niet op één plek blijven; je moet je verplaatsen van en naar de meest interessante gebieden. Dat maakt het vermoeiend, maar je ziet wel veel van het onbedorven en authentieke landschap.

Soortenrijkdom

Wat hebben we allemaal gezien. Nog niet exact geteld, maar dat waren toch zeker honderden veertig verschillende soorten. Ons eerste hotel, Prikaskite (Bulgaars voor 'sprookje') lag inderdaad sprookjesachtig mooi net buiten de stad Harmanli. De meesten ploften meteen neer op het terras met romantisch uitzicht op een bergbeekje, waar zwaluwen en kwikstaarten rondvlogen maar waar ook een wielewaal en een laag langs vliegende zwarte ooievaar een showtje weggaven. Moe van de reis was dit vogelen op z'n comfortabelst, maar de harde jongens waren in de omgeving op pad gegaan en kwamen met bonte vliegenvangers, cirlogors en al meteen een dwergarend terug. De eerste volle dag naar de gieren! Om de soort te beschermen worden er in de bergen karkassen neergelegd waar 's ochtends aas-, monniks- en vale gieren komen ontbijten. We hebben ze alle drie gezien, en hoewel de afstand groot was; en

zeer indrukwekkend schouwspel. Vandaar al vogelend terug richting hotel met stops op prachtige punten waar bijvoorbeeld vale spotvogels, klauwieren (grouwe, gemaskerde en roodkop) baardgrasmus, zwartkop, scharrelaar, blonde tapuit, bijeneter, roodstaartzwaluw, kleine klapekster en bergfluitier gezien werden.

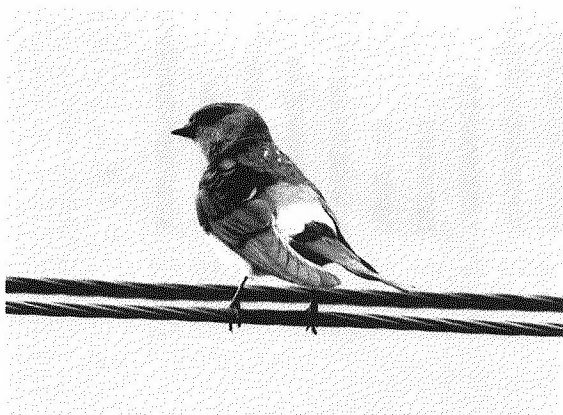
Grouwe klauwier Foto: Bertus van den Brink

Een van de stops was bij het grote stuwmeer, Studen Kladenets, waar we, hoewel wel niet onverwacht, toch verrast werden door de grote verscheidenheid aan roofvogels; zwarte wouw, slechtvalk, arendbuizerd, slangenarend, en een paartje aasgier op nest met jong. Na de eerste dag hadden we, inclusief de gieren, al veertien roofvogelsoorten gezien.

Tot zover het verslag van de eerste dag. In dit verslag kan niet elke dag in detail beschreven worden. Het complete verslag, met lijst van waargenomen soorten, verschijnt rond oktober/november op de website.

Bijzondere ervaringen

Zonder te willen suggereren dat de andere waarnemingen niet de moeite waard waren, worden nu alleen nog de meest bijzondere ervaringen weergegeven.

Roodstuitzwaluw Foto: Bertus van den Brink

Lopend langs berghellingen hebben we een aantal keer, hoog op de kam, de blauwe rotslijster gespot. Op zo'n helling is ook een Aziatische steenpatrijs ontdekt, voor de meesten voor het eerst in hun leven. Weer een andere keer, in de Pirinbergen, liepen we langs een helling met sneeuwresten en zagen we behalve berggeiten en gemzen, ook beflijsters, zwarte mezen, en notenkrakers. Dan de Trigrad kloof. Je moet je een smalle weg voorstellen met aan de ene kant bijna honderd meter lager een ruige bergbeek; aan de andere kant een kale, steile rotswand van zo'n tweehonderd meter hoog. Daar moest hij zitten, in een omgeving waar raven, rotszwaluwen, zwarte roodstaarten en slechtvalken zijn burens waren. Een vogeltje zo groot als een forse mees: de (roodgeveugelde) rotskruiper! Als je hem eenmaal ziet kun je hem vrij goed volgen, maar probeer hem eerst maar eens te ontdekken. Alle hulde aan Ben Tieland, die hem als eerste zag.

Maskerklauwier Foto: Jaap Bikker

Dicht bij de Turkse grens waar de grenspatrouilles ons scherp in de gaten hielden, de Keizerarend, met in de verte hun nest met jong. Ergens onderweg bij een onbewerkt boerenlandje een groep kleine torenvalken. Spechten te over: zwarte, groene, grote, middelste en kleine bonte, maar ook de Syrische. Voor de drieteenspecht maakten we nog een omweg van een uur; tevergeefs; hij liet zich niet zien. Dat hoort er nu eenmaal bij; de natuur is geen dierentuin. In een dorpje een steenuil in de dakgoot van een oud huisje en even later op een draad, pal boven de weg. Niet ter vergeten in een ruig veldje een prachtig zingende roodmus, en in de struiken langs een grote provinciale weg (tweebaans!) de grijze gors die eerder veelkleurig dan grijs is. We hebben relatief weinig watervogels gezien, omdat het landschap daarvoor meestal de habitat niet had. De laatste middag, dichtbij Sofia, bezochten we nog een wetland, waar we deze achterstand

enigszins inliepen met de volgende oogst; bruine kiekendief, witooggeend, roodborsttapuit, Balkan gele kwikstaart, koekoek, paapje, grote zilver- en blauwe reiger, karekiet, oeverzwaluw, en steltkluut, maar verder hebben we geen steltlopers gezien. Onverwacht was de waarneming van een oeverloper met kleine jongen.

Genieten

Er valt natuurlijk veel meer te vertellen, zoals over het charmante (waaronder nadrukkelijk ook begrepen de bediening) hotel in het bergdorp Yagodina. In de omgeving zouden zich honderden beren ophouden. Over het tweehonderden-vijftig jaar oude posthotel Molerite, met zeer overheersende 'achtergrondmuziek' tijdens het diner. Verder het bezoek aan het Rila-klooster, met zijn overdadige Byzantijnse decoraties. De waarneming van een slangenarend die met de slingerende prooi in zijn poten boven ons vloog en de rijkdom aan bloemetjes en bijtjes in de graslandjes, waar tientallen soorten wilde bloemen bloeiden en een hoeveelheid vlinders rond dartelde, die alleen daarom al de reis de moeite waard maakten.

Geslaagde reis

Om een lang verhaal kort te maken: met deze reis hebben we weer een prachtige vogelervaring opgedaan. Dit is met name mogelijk gemaakt door onze meer dan voortreffelijke gidsen Mladen, Daniel en Tisho, die alles uit de kast

**De auteurs vormen samen de Commissie Buitenland.*

Wat zien ik?

Vredesekster!

Duiven worden verondersteld het toonbeeld van vrede en verdraagzaamheid te zijn. Nou, écht niet! Althans in mijn tuin. De veren stuiven in het rond als op een vroege aprilmorgen twee paartjes houtduif elkaar het recht op het grondgebied betwisten. Geklapper van vlerken. Agressief grommend gekoer. Zowel de heren als de dames tonen hun spierkracht.

Dan opeens! Als een scheidsrechter bij een bokswedstrijd duikt hij er tussen: meneer ekster. Zijn vrouwtje broedt achter het volgende huizenblok. Belang bij het herstellen van orde en rust heeft hij dus niet, maar het effect van zijn bemoeienis is verbluffend. Volslagen van hun stuk gebracht, kiezen beide duivenparen hun eigen weg. De rust is hersteld, dankzij een heuse vredesekster.

haalden om ons te laten zien wat er te zien was. Als experts weten zij natuurlijk waar wat zit, maar van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat deden zij er alles aan om ze ons ook daadwerkelijk te laten waarnemen. Ze losten, waar nodig knelpuntjes op; ze waren een onmisbaar en aangenaam gezelschap.

Wij gaan er van uit dat Bulgarije één der komende jaren weer bezocht zal worden. Dit land biedt alles wat een vogelaar maar kan wensen, en het is de vraag hoe lang dat zo blijft. Sofia is één grote bouwput waar allerlei fly-overs en een ringweg worden aangelegd, voor de uitvalswegen naar Istanboel, Griekenland en de steden in het oosten. De EEG investeert/subsidieert veel in de infrastructuur om de economie te stimuleren. Dat is natuurlijk ook wel nodig, want er heerst armoede, maar als de economie aantrekt zou het kunnen zijn dat ook op het platte land industrie wordt ontwikkeld, met alle gevolgen van dien voor de natuur.

Als Commissie Buitenland hebben we geprobeerd deze reis zo goed mogelijk voor te bereiden. Verrassingen zijn er altijd (bij deze reis waren dat vooral de lange ritten), maar onze groep heeft die manhaftig doorstaan, en heeft door de goede sfeer een mooie week gehad. Van deze reis hebben wij ook weer wat geleerd, en daarom hopen we volgend jaar een nog mooiere reis te organiseren. Waarheen? Dat hoor je traditiegetrouw op de reünie in oktober/november.

Carel de Vink